

Jessica en Wilma ontdekten een schat in de bodem van Norg en willen die met iedereen delen

Joep van Ruiten • Vandaag, 11:03 •

[Beeldende kunst](#)

Deel dit artikel

Wilma Wassing en Jessica Lelieveld (rechts) zijn de drijvende krachten achter festival Wondergronds 2.0 in Norg. Foto: DVHN

In Norg is festival Wondergronds 2.0 te bezoeken. Met beeldende kunst, lezingen, wandelingen en theater wordt stilgestaan bij wat we niet zien, maar wel nodig hebben.

Lees meer over

Beeldende kunst

Noordenveld

De mens kijkt graag omhoog; sommigen willen zelfs naar Mars. Maar wat onder onze voeten leeft, is veel crucialer. Jessica Lelieveld en Wilma Wassing bedachten een kunstfestival over en geïnspireerd door het mycelium: het ondergrondse, vegetatieve wortelnetwerk van schimmels.

Wondergronds 2.0 heet het evenement dat zich voor een belangrijk deel afspeelt op Kunsterf Norg, maar zich daarnaast uitstrekt tot De Natuurplaats Noordsche Veld richting Donderen en theater De Winsinghhof in Roden. Doel is aandacht genereren voor het kwetsbare ondergrondse netwerk van schimmeldraden dat planten, bomen en ecosystemen met elkaar verbindt.

Twee jaar geleden organiseerden Lelieveld en Wassing een eerste editie. Lelieveld: „Dat beviel zo goed dat we opnieuw een festival wilden maken. Het thema bleef hetzelfde, omdat het belang van het mycelium alleen maar urgenter wordt.” Wassing: „Het staat aan de basis van het leven. Zonder dat netwerk geen gezonde bodem. En zonder gezonde bodem geen gezonde toekomst.”

Riny Smits verzamelde twijgjes van druivenranken voor de verbeelding van het mycelium, te zien tijdens festival Wondergronds 2.0 in Norg. Foto: DVHN

Het idee om aandacht te schenken aan schimmels ontstond tijdens de coronaperiode, toen de twee kunstenaars samenwerkten aan een gezamenlijke installatie. „We wilden een grote paddenstoel maken”, vertelt Wassing. „Toen we ons gingen verdiepen, ontdekten we dat wat er onder de grond zit – het mycelium – eigenlijk veel interessanter is. De paddenstoel is slechts de vrucht, een soort bloem. Het echte werk gebeurt daaronder.”

Herstel van ecosystemen

Dat besef werd een artistieke en maatschappelijke drijfveer. Het duo benadrukt dat mycelium nog maar deels wordt begrepen. „Wetenschappers ontdekken steeds meer”, zegt Lelieveld. „Het helpt bij het transport van voedingsstoffen tussen bomen, het houdt water vast en speelt een rol in het herstel van ecosystemen. Tegelijkertijd staat het onder druk door vervuiling, bodembelasting en overmatige stikstofuitstoot.”

Met Wondergronds 2.0 willen ze geen somber verhaal vertellen, maar uitnodigen tot meer betrokkenheid. Voor een deel is die betrokkenheid er al. „Er gebeurt

heel veel goeds en moois. We willen zeker geen doemscenario schetsen”, zeggen Lelieveld en Wassing terwijl ze een rondleiding geven langs kunstwerken die deels binnen en deels buiten staan opgesteld.

Imke Beek vraagt met objecten en installaties aandacht voor wat zij noemt 'het wonder van de natuur'.

Foto: DVHN

Wondergronds 2.0 kent een breed programma. Zo zijn er wandelingen die bezoekers met andere ogen naar het landschap leren kijken. Er is een theatervoorstelling, *Bodem Buik Brein*, die de rol van schimmels in het menselijk lichaam verkent. Permacultuurdocent Gé Visser geeft een workshop getiteld *Leave the Leaves*, waarin bezoekers leren hoe je zonder tuinhandschoenen een tuin kunt aanleggen die het bodemleven versterkt.

Cyberpunksculptuur

„Het gaat ons om de combinatie van kunst en kennis”, legt Lelieveld uit. „We zijn geen wetenschappers, maar we kunnen met behulp van kunst verhalen vertellen.” Achttien kunstenaars werden in ruil voor een vergoeding uitgenodigd om nieuw werk te maken, geïnspireerd op het mycelium. Ieder van hen vertaalde het thema op een eigen manier, met steeds weer andere materialen.

Een van hen is Moos Jepma, die samen met producer en dj Jos Lok een cyberpunksculptuur met geïntegreerde soundscape maakte. Bezoekers kunnen hun hoofd in een kap steken en een geluidservaring ondergaan. „Voor mij zijn kabels en snoeren een soort menselijk mycelium”, zegt Jepma. „Ze laten zien hoe wij als mensen communiceren en verbonden zijn.”

Jepma is gefascineerd door hoe de mens zich voortdurend buiten de natuur probeert te plaatsen, met alle gevolgen van dien. Zijn werk roept vragen op over de toekomst. Maakt hij zich zorgen? „Zorgen zijn niet zo’n fijne inspiratiebron om uit te putten”, zegt hij. „De natuur redt zich wel, uiteindelijk. Maar wat laten wij achter?”

Vijfhonderd paddenstoelen

Prominent op het terrein staat een nieuw gezamenlijk werk van Lelieveld en Wassing: een grote installatie waarin een myceliumnetwerk oprijst uit een zogenaamde heksenkring van keramieke zwammen. Het kunstwerk kwam tot stand met hulp van zo’n veertig vrijwilligers, die samen meer dan vijfhonderd paddenstoelen maakten.

Werk van Marian Hulshof, te zien in expositieruimte De Rode Schuur van Kunsterf Norg. Foto: DVHN

De installatie is rijk aan symboliek. Donkere takken verwijzen naar wortelstructuren, terwijl gele draden het mycelium verbeelden. De heksenkring trekt de aandacht, maar wie goed kijkt, ziet bovenin kleine groene blaadjes ontspruiten. „Dat is ons teken van hoop”, zegt Wassing. „Er groeit iets nieuws.” Het werk leeft letterlijk mee met de omgeving. Een aantal takken is inmiddels begroeid met echte zwammen. „De natuur doet gewoon mee”, zegt ze. „Dat hadden we vooraf niet kunnen bedenken.”

Met Wondergronds 2.0 hopen de initiatiefnemers dat bezoekers anders naar hun omgeving gaan kijken – en misschien zelfs hun gedrag aanpassen. De lezingen kunnen daarbij helpen, of anders wel gesprekken. „Het begint met bewustwording”, zegt Lelieveld. „Als mensen begrijpen hoe belangrijk de bodem is, gaan ze er ook beter voor zorgen. Dat kan heel klein zijn: tegels uit de tuin halen, minder gif gebruiken, regenwater opvangen.”

Ze omschrijven zichzelf als kunstenaars met een missie. „Wij willen niet prediken of zo, maar met z’n tweeën kiezen we ervoor iets aan de orde te stellen. We hopen dat er een soort gedragsverandering komt. Maar dan moeten mensen eerst weten waar het over gaat. Wij geven inzicht zodat mensen beter voor de bodem gaan zorgen, dat ze begrijpen dat je wel iets kunt doen. Je moet niet denken dat het toch allemaal niks helpt. Want alles helpt. Alle kleine beetjes. Elke kleine stap.”

Gevraagd wanneer hun festival geslaagd is, zegt Wassing: „Als we het publiek bereiken. We hebben iets moois neergezet, daar zijn we ons bewust van. We weten dat het een goed programma is. Maar mensen moeten er wel naartoe willen, ze moeten het wel gaan zien. Dat is en blijft spannend.”

Festival Wondergronds 2.0 is van 24 juni tot en met 19 juli te bezoeken. Startpunt is Kunsterf, Brinkstraat 1 in Norg. Zie www.kunsterfnorg.nl